

Spis treści

Od wydawcy	ix
Od tłumacza	x
Od autorów	xi
Rozdział 1	
Wprowadzenie	1
Mathias Dewatripont, Jean-Charles Rochet, Jean Tirole	
Regulacja bankowości w perspektywie historycznej	1
Regulować czy nie regulować?	3
Adaptacyjny system regulacyjny w warunkach globalizacji	7
Zachować równowagę	8
Rozdział 2	
Wnioski z kryzysu	11
Jean Tirole	
Część I: Co się stało?	11
Polityczne wsparcie dla budownictwa mieszkaniowego	14
Nadmiar płynności, napływ oszczędności i bańka mieszkaniowa	15
Napływ oszczędności, wzrost kredytowania i spadek rentowności kredytu	16
Luźna polityka pieniężna	16
Bańka cenowa na rynku aktywów	17
Złowieszcze sygnały	18
Nadmierna sekurytyzacja	19
Nierzetelne oceny agencji ratingowych	22
Nadmierna transformacja zapadalności	23
Gigantyczny rozróżnienie terminów płatności aktywów i pasywów	23
Trudna sytuacja władz monetarnych	27
Nieprawidłowa ocena ryzyka i obchodzenie wymogów kapitałowych.....	29
Procykliczny charakter regulacji	33
Fundusze prywatne i publiczne	34
Niedostateczne i źle rozlokowane fundusze prywatne.....	34
Zwiększanie podaży pieniądza przez państwo	37
Zasady ratowania banków	38
Gwarancje kredytowe	42

Nieostra granica między sferą regulowaną i nieregulowaną	42
Obciążanie podatników bez dostatecznego nadzoru i ochrony	42
Freddie Mac i Fannie Mae	44
Niedostateczna kontrola wewnętrzna i sprawa wynagrodzeń	45
Kontrola ryzyka	45
Wynagrodzenia dyrektorów	46
Dodatkowe uwagi	47
Część II: Jak należy reformować system finansowy?	48
Podstawowe założenia regulacji finansowej	49
Co to jest regulacja ostrożnościowa?	49
Zakres regulacji	51
„Domena publiczna” i kontrola ryzyka systemowego	53
Jeszcze raz o systemie regulacji ostrożnościowej	56
Efekty cykliczne regulacji i rachunkowość oparta na wartości rynkowej... ..	56
Regulacja płynności	61
Regulacja wypłacalności	63
Inne reformy	64
Wynagrodzenia	64
Agencje ratingowe	67
Regulacja sekurytyzacji: minimalna pula własna i ryzyko reputacji	71
Upowszechnianie dobrych praktyk i kodeksów bankowych	73
Infrastruktura regulacyjna i międzynarodowa koordynacja bankowości	74
Infrastruktura krajowa	74
Traktowanie niewypłacalnych grup międzynarodowych	74
Ku nowej międzynarodowej architekturze finansowej?	78
Rozdział 3	
<i>Przyszłość regulacji bankowości</i>	79
<i>Jean-Charles Rochet</i>	
Porozumienia bazylejskie	79
Pierwsza umowa bazylejska	80
Druga umowa bazylejska	81
Metoda wewnętrznej wyceny ryzyka	82
Fiasko bazylejskich norm ostrożnościowych	86
Przypadek Northern Rock	87
Niezdolność do kontrolowania ryzyka upadłości określonego banku	88

Niezdolność do przewidywania ryzyka systemowego	91
Niezdolność do zarządzania innowacjami finansowymi	93
Inne uwagi krytyczne	94
Tendencje procykliczne	95
Brak równowagi między filarami	97
Konieczne reformy	99
Silny i niezależny nadzór bankowy	99
Reforma regulacji ostrożnościowej	101
Wiarygodny mechanizm zarządzania kryzysowego	103
 Rozdział 4	
<i>Traktowanie zagrożonych banków</i>	105
<i>Mathias Dewatripont, Jean-Charles Rochet</i>	
Reformowanie polityki ostrożnościowej wobec kulejących banków	108
Ustanowienie specjalnej procedury bankructwa dla banków	109
Ustanowienie silnych i niezależnych organów nadzorczych	110
Zestaw prostych wymogów regulacyjnych, a nie jeden współczynnik	112
Czynniki makroekonomiczne i systemowe	115
Współpraca międzynarodowa	119
Przypadek Unii Europejskiej	119
Koordynacja międzynarodowa w ogólności	123
Bibliografia	127
Indeks nazwisk	133
Indeks rzeczowy	135
Wykaz skrótów	144
Laureaci Nagrody im. Alfreda Nobla w dziedzinie ekonomii	146

Od wydawcy

Od tłumacza

Jest to już piąta tłumaczona przeze mnie książka z serii „Nobliści z ekonomii” wydawanej przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, której celem jest przybliżenie polskiemu czytelnikowi dorobku naukowego laureatów Nagrody im. Alfreda Nobla z ekonomii (tym razem chodzi o francuskiego ekonomistę Jean Tirole’a, który otrzymał to zaszczytne wyróżnienie w 2014 r.). Wybór dokonany przez wydawcę polskiego padł właśnie na tę niewielką książkę, napisaną wspólnie przez Mathiasa Dewatripont, Jean-Charlesa Rochet i Jean Tirole.

Przedmiotem książki są zmiany w systemie regulacji sektora finansowego i w nadzorze bankowym, jakie nastąpiły po kryzysie 2007/08 r. (którego skutki są nadal odczuwalne) oraz postulowane przez autorów dalsze reformy tego systemu. Trzeba żałować, że ta wydana w 2010 r. książka nie mogła uwzględnić dalszych istotnych zmian w tej dziedzinie, które nastąpiły już po jej napisaniu (w tym nowych wymogów określonych w umowie Bazylea III i w projekcie pakietu CRD IV). Pod tym względem wiele informacji podawanych w tej książce ma już tylko wartość historyczną. Niemniej jednak oceny przyczyn kryzysu i postulowane kierunki reform systemu finansowego oraz sposobów i metod jego regulacji, ze szczególnym uwzględnieniem roli nadzoru bankowego, wydają się trafne i wiele ze zgłoszonych tutaj uwag i propozycji zachowuje wciąż aktualność.

Polski przekład książki opiera się na jej oryginalnym wydaniu z 2010 r. w języku angielskim, jakkolwiek poszczególne rozdziały (z wyjątkiem „Wprowadzenia”) były pierwotnie opublikowane jako osobne opracowania w języku francuskim. Tym razem obyło się bez konieczności zasięgnięcia pomocy konsultantów, ponieważ przekaz zawarty w oryginale jest na ogół dostatecznie jasny, a większość specjalistycznych terminów dotyczących nowych instrumentów finansowych została wcześniej „rozszyfrowana” w trakcie tłumaczenia poprzedniej książki wydanej w tejże serii, to jest książki Roberta J. Shillera *Finanse a dobrobyt społeczny*. Nie było w związku z tym również potrzeby wprowadzania dodatkowych przypisów (poza drobnymi przypisami w tekście). Polskie wydanie książki zostało opatrzone wykazem używanych w niej skrótów oraz sporządzonym całkowicie od nowa obszernym indeksem rzeczowym i pełnym indeksem cytowanych nazwisk. Całość zamyka wykaz laureatów Nagrody im. Alfreda Nobla z ekonomii.

Dziękuję osobom, które uczestniczyły w techniczno-redakcyjnym przygotowaniu polskiej edycji książki: Aleksandra Bardadyn, Magdalena Matkowska, Michał Plewczyński i Mariusz Próchniak.

Zbigniew Matkowski

Od autorów

Jean Tirole pragnie podziękować następującym osobom: Nicolas Chanut, Frédéric Cherbonnier, Jacques Delpaja, Pierre-Olivier Gourinchas, Marc Ivaldi, Jean-Pierre Landau, Sylvie Matherat, Michel Pébereau, Jean-Charles Rochet, Philippe Trainar, jak również uczestnikom różnych konferencji i seminariów za bardzo cenne uwagi i komentarze. Autor jest również ogromnie wdzięczny za przetłumaczenie rozdziału 2 z języka francuskiego na język angielski przez Keith Tribe oraz za bardzo pomocne sugestie redakcyjne Richarda Baggaleya.

Jean-Charles Rochet dziękuje Charlesowi Calomirisowi, Patrickowi Honohan, Rafaelowi Repullo oraz wszystkim uczestnikom kilku seminariów zorganizowanych przez Bank Francji, Bank Kanady i Bank Centralny Brazylii, a zwłaszcza Sylvii Matherat i Eduardo Lundbergowi. Autor skorzystał także wiele ze szczegółowych uwag Jeana Tirole'a do pierwszej wersji rozdziału 3. Oczywiście, całą odpowiedzialność za treść tego rozdziału ponosi wyłącznie autor.

Mathias Dewatripont i Jean-Charles Rochet dziękują Janet Mitchell i Peterowi Praetowi.

Rozdział 2 (autor: Jean Tirole) został pierwotnie opublikowany pod tytułem: *Leçons d'une crise* w „Toulouse School of Economics Notes”, nr 2, 12/2008 (online: www.tse-fr.eu/images/TSE/TSENotes/notes%281%29j.tirole%28pdf%29.pdf).

Rozdział 3 (autor: Jean-Charles Rochet) został pierwotnie opublikowany pod tytułem: *Le futur de la réglementation bancaire* w „Toulouse School of Economics Notes”, nr 2, 12/2008 (online: www.tse-fr.eu/images/TSE/TSENotes/notes%282%29rochet%28pdf%29.pdf).

Rozdział 4 (autorzy: Mathias Dewatripont i Jean-Charles Rochet) ukazał się pierwotnie jako rozdział książki elektronicznej wydanej przez CEPR i Vox, zatytułowanej: *Financial Regulation and Macroeconomic Stability: Key Issues for the G20*, pod red. Mathias Dewatripont, Xavier Freixas, Richard Portes (online: http://www.voxeu.org/reports/G20_ebook.pdf). Opracowanie to zostało przygotowane na spotkanie dyskusyjne w Londynie w dniu 31 stycznia 2009 r.